

Velfærdsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
E-boern@vf.m.dk
dpcme@vf.m.dk

Høringssvar vedrørende forslag til Lov om ændring af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (Obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner og tidspunkt for fastsættelse af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling)

KL har den 30. juni 2008 modtaget forslag til obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner og tidspunkt for fastsættelse af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling i høring. Lovforslaget er en opfølgning på økonomiaftalen for 2009 mellem regeringen og KL.

KL har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner

Med forslaget skal alle børn i daginstitutioner fra 0 år og frem til skolealderen senest 1. januar 2010 gives et sundt frokostmåltid inkl. drikke som en del af dagtilbudsydelsen. Der bliver mulighed for tidligere opstart af madordningerne fra 1. januar 2009.

Minimumskrav til faciliteter

Indforslen af madordninger vil for de fleste kommuners vedkommende kræve anlægsudgifter til etablering og forbedring af køkkener i daginstitutioner. Der stilles forskellige krav til køkkenet afhængig af, om maden skal tilberedes i daginstitutionen eller opbevares og serveres efter levering fra en ekstern leverandør. Krav til daginstitutionernes køkkener udstedes af Fødevarestyrelsen. Der er imidlertid på nuværende tidspunkt ikke klarhed over, hvilke krav til ændringer i de fysiske rammer, der stilles i forbindelse med indførelse af forskellige madordningsmodeller. Fx afhænger kravene til modtagekøkkener af, hvad køkkenet skal bruges til, hvilken slags mad der modtages, samt hvilken stand køkkenet er i.

Den 27 august 2008

Jnr 03.04.00 K04
Sagsid 000195316

Ref SAE
sae@kl.dk
Dir 3370 3185

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/6

Det er helt afgørende for implementeringen af forslaget, at kommunerne hurtigt har præcis og overskuelig information om kravene, herunder om et køkken skal godkendes eller registreres. Det bør derfor beskrives, hvilke hygiejnemæssige, pladsmæssige og indretningsmæssige minimumskrav mv. der er til institutioner, der skal tilberede mad eller modtage mad eller forsegledede madpakker fra private leverandører.

KL vil således opfordre til, at Velfærdsministeriet, Fødevarestyrelsen, Arbejdstilsynet m.fl. hurtigst muligt og senest i løbet af efteråret 2008 tydeliggør mindstekravene og laver forskellige eksempler på modeller for madordninger, da kommunerne får mulighed for at indføre ordningen allerede fra 1. januar 2009. Tydeliggørelsen af mindstekravene skal afspejle de økonomiske midler, der er til rådighed til indførelse af et obligatorisk frokostmåltid.

Ligeledes bør det præciseres, at lovforslaget ikke har et pædagogisk sigte, og at der ikke er givet midler til pædagogers kompetenceudvikling eller til eksempelvis tilberedning af mad som en del af det pædagogiske arbejde.

Det er ikke forud for lovforslaget undersøgt, hvor store ændringer der skal gennemføres i de fysiske rammer og faciliteter, for at samtlige daginstitutioner som minimum kan modtage og opbevare mad hygiejnemæssigt forsvarligt fra 1. januar 2010. Daginstitutionerne er i forskellig fysisk stand og har forskellige pladsforhold, og de bygningsmæssige faciliteter er ikke nødvendigvis gearret til, at der hurtigt skal foretages drastiske ændringer, fx som følge af krav om mere plads eller udbedring af den hygiejnemæssige standard. Planlægning og udførelse af bygningsmæssige ændringer er tidskrævende, og dette sammenholdt med, at der endnu ikke er tydelighed om kravene, kan vanskeliggøre den tidsmæssige implementering af lovforslaget.

Der er i økonomiaftalen for 2009 med regeringen aftalt et anlægsloft i 2009 på 15 mia. kr. for kommunerne under ét. Da madordningerne skal fungere den 1. januar 2010, vil de nødvendige anlægsinvesteringer skulle ske i 2009. Det er derfor afgørende, at der hurtigst muligt skabes klarhed over, hvilke konsekvenser indførelse af madordninger har for anlægsniveauet i 2009 og den mulige påvirkning, indretningskravene kan få på det samlede anlægsniveau. Dette kan selvsagt først ske, når alle statslige krav til madordningerne er afklarede.

KL ønsker herudover at gøre opmærksom på den problemstilling, at fødevareregionerne evt. ikke kan nå at godkende samtlige institutionskøkkener til at producere/modtage mad inden 1. januar 2010. Det bør i givet fald overvejes, hvordan kommunerne skal forholde sig i tilfælde af, at de grundet manglende godkendelser ikke har mulighed for at tilbyde et sundt måltid mad pr. 1. januar 2010.

Indfasning

I økonomiaftalen for 2009 er der enighed om, at kommunerne skal have mulighed for at indfase madordningerne. Af økonomiaftalen og lovforslaget fremgår det, at der først kan indføres forhøjet forældrebetaling op til 30%, når samtlige daginstitutioner for de 0-6 årige har indført madordninger.

KL vurderer imidlertid, at hvis en indfasning skal være realistisk og praktisk gennemførlig, må kommunerne også have mulighed for at opkræve betaling i forbindelse med, at de indfører en madordning i en del af daginstitutionerne.

Det er i praksis meget vanskeligt at indføre madordninger i samtlige daginstitutioner på en gang. Den enkelte kommune bør have mulighed for at undersøge forskellige modeller for madordninger og på baggrund heraf finde den mest omkostningseffektive model. KL vurderer, at det må være en fælles interesse, at kommunerne har mulighed for at afprøve nye leverandører mv. i enkelte dagtilbud, inden madordningerne skal være indført i samtlige daginstitutioner.

KL anbefaler derfor, at der indføres en hjemmel til, at kommuner, der laver pilotprojekter og lign. med madordninger, kan hæve taksten til 30% for de berørte institutioner. KL anbefaler ligeledes, at der indføres mulighed for at hæve prisen for vuggestuebørn, når der er indført madordninger i samtlige vuggestuer, og tilsvarende for børnehalebørn, når der er indført madordninger i samtlige børnehaver.

Dispensationsadgang og evaluering

KL foreslår, at der indføres en generel dispensationsadgang eller undtagelsesbestemmelse, der tager højde for særlige tilfælde, hvor ekstraordinære forhold som fx rotteangreb eller andre utilsigtede hændelser midlertidigt umuliggør driften af madordningen.

KL anbefaler herudover, at der i foråret 2011 gennemføres en evaluering af implementeringen af et sundt frokostmåltid i daginstitutioner, som omfatter både de indholdsmæssige forhold og de samlede økonomiske konsekvenser af forslaget.

Dagpleje

Muligheden for at hæve forældrebetalingen til maksimalt 30 pct. gælder ikke for den kommunale dagpleje, da kost allerede er en del af dagplejeydelsen.

Dagplejepladser, der allerede mange steder i dag er billigere end fx vuggestuepladser, vil således relativt set blive endnu billigere. En betydelig pris-

forskel vil formodentlig skabe et ekstra pres på dagplejen, hvor der i forvejen er rekrutteringsvanskeligheder flere steder. En yderligere afledt problemstilling kan blive, at der som konsekvens af lovforslaget sker en skævvridning, således at dagplejen på grund af prisforskellen tiltrækker ”svagere” familier/børn end vuggestuer. Denne udvikling bør derfor løbende følges.

For at undgå utilsigtede og u hensigtsmæssige følger for forholdet mellem vuggestue og dagpleje foreslår KL, at forældrebetalingssandelen for dagpleje kan fastsættes til samme procentdel som på vuggestueområdet. Det er dog i den forbindelse afgørende, at der ikke ændres i de nuværende fradragsregler for dagplejere. Efter overenskomsten har den enkelte dagplejer en forpligtelse til at yde kost til børnene. Dagplejerne har af den grund ret til et ligningsmæssigt fradrag. En ændring af fradragsreglerne vil således påvirke den enkelte dagplejers økonomi. Dette vil være meget uheldigt, set i lyset af den netop overståede og meget vanskelige overenskomstfornyelse.

Alternativt foreslår KL, at det undersøges, om der er andre muligheder for at håndtere en eventuel ubalance mellem tilbudsformerne, fx ved at der gives mulighed for i et vist omfang at udligne forskelle i taksten mellem dagpleje og vuggestue.

Fripladsskalaer og andre tekniske bemærkninger

Såfremt der med forslaget indføres forskellige tilskuds- og forældrebeta- lingsandele for dagpleje og daginstitutioner, kan det betyde ændringer i de nuværende fripladsskalaer. Ændringer i fripladsskalaer kan erfaringsmæssigt være udfordrende at håndtere rent systemmæssigt. Der er derfor behov for hurtig afklaring af eventuelle ændringer, ligesom det er afgørende, at evt. nye fripladsregler ikke øger kommunernes administrative opgaver men bli- ver administrativt håndterbare.

KL gør opmærksom på, at indførelse af flere fripladsskalaer på området vil betyde meradministration for kommunerne på et område, hvor reglerne i forvejen er ganske komplicerede. Ligeledes kan kommunernes i forvejen komplekse efterregulering af fripladssager ved indtægtsstigninger over 10 pct. blive yderligere besværliggjort og ugennemskuelige, hvis der indføres flere fripladsskalaer.

Mulighed for løbende tilpasning af tilskud og forældrebetaling

I årets forhandlinger om den kommunale økonomi for 2009 var regeringen og KL enige om, at en klar forudsætning for, at kommunerne kan overholde de indgåede aftaler, er, at de har mulighed for at foretage en tværgående prioritering og løbende tilpasning på *alle* serviceområder. Derfor bakker KL naturligvis op om forslaget, der giver kommunalbestyrelsen samme mulig- heder for at prioritere på dagtilbudsområdet, som den har på de øvrige ser- viceområder.

Den foreslåede regelændring løser dog kun problematikken vedr. tilpasning til uforudsete forhold fremadrettet. Mange kommuner oplever særligt i 2008 problemer med at overholde budgetterne på dagtilbudsområdet, idet der efter budgetlægningen er indtrådt forhold, som ikke har været mulige at forudse og dermed tage højde for på tidspunktet for budgetvedtagelsen i efteråret 2007.

Eksempelvis har det ikke været muligt for kommunerne at tage højde for stigende fødevarerpriser ved budgetlægningen, hvilket har betydning for udgifterne til de institutioner, der tilbyder madordninger. Ligeledes har det ikke været muligt for kommunerne at tage højde for lønaftalen, der i december 2007 blev indgået med regeringen. Ifølge denne aftale skal lønnen til kommunalt ansatte, herunder pædagoger, stige ud over det niveau, der lå til grund for såvel aftalen om kommunernes økonomi for 2008 samt for kommunernes budgetter. Kommunerne er forpligtet til at overholde denne aftale. Det er dog paradoksalt, at kommunerne ikke kan overholde denne aftale uden samtidig at bryde dagtilbudsloven. Derfor er der behov for også at lade regelændringen have virkning allerede for 2008.

Samtidig oplever mange kommuner i 2008 et behov for at spare på bl.a. dagtilbudsområdet for samlet set at kunne overholde servicerammen og dermed undgå sanktioner som følge af manglende budgetoverholdelse.

KL finder således, at dagtilbudsloven udstikker nogle rammer, som gør det umuligt for kommunerne i 2008 at agere hensigtsmæssigt i forhold til at foretage de nødvendige og påkrævede justeringer til uforudsete udgiftsdrivende forhold.

Tilskudsbegrebet

KL har herudover bemærkninger til det anvendte tilskudsbegreb i dagtilbudsloven. Mere specifikt handler det om, at terminologien, der anvendes i lovforslaget, ligger langt fra den, der anvendes af ministeriet selv i Det Kommunale Budget- og Regnskabssystem.

KL finder det uheldigt og uhensigtsmæssigt, at ministeriet i lovforslaget fastholder en terminologi, der dels ikke er konsistent med ministeriets øvrige regler, dels harmonerer dårligt med kommunernes begrebsverden.

Kommunalbestyrelserne skal således i henhold til øvrige statslige regler arbejde med bevillinger og udgiftskroner i form af lønninger, varekøb og fremmede tjenesteydelser. Tilskud opfattes som noget, der gives til eksterne parter. Hverken kommunalt ejede institutioner eller selvejende institutioner med driftsoverenskomst i henhold til dagtilbudsloven betragtes som eksterne parter.

Derfor lægger KL vægt på, at lovforslagets terminologi svarer til den, der anvendes i al anden lovgivning, der vedrører kommunernes udgifter og indtægter, jf. i øvrigt Det Kommunale Budget- og Regnskabssystem. KL foreslår konkret, at tilskudsbegrebet udgår.

Frister

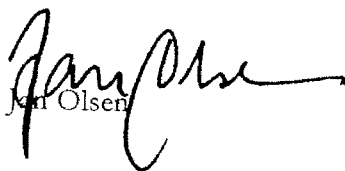
Med hensyn til lovforslaget mener KL, at man med fordel kan fastholde fristen på en måned i forbindelse med udmeldelse af det vedtagne budget og at evt. ændringer hen over året fx kræver en frist på 6-8 uger. KL mener således, at en frist på 3 måneder er en unødvendig lang periode i forhold til kommunernes mulighed for løbende tilpasninger. KL finder samtidig, at en frist på 6-8 uger er en rimelig varslingsfrist i forhold til forældrene.

Administrative udgifter

KL anbefaler, at der indføres en bagatelgrænse for, hvornår der skal ske ændringer i forældrebetalingen for ikke at øge kommunernes administrative opgaver unødigt. Det kan kun være i såvel forældrenes som kommunernes interesse at mindre ændringer ikke skal give anledning til ændring i forældrebetalingen.

Med venlig hilsen

Erik Fabrin

Jan Olsen

Velfærdsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 06-08-2008
Deres ref.: 2008-1796
Vor ref.: 32/20045
Sagsbehandler: NVE/PØS

Høringssvar vedrørende indførelse af obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner og tidspunktet for fastsættelse af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling.

Med henvisning til høringsskrivelse af 30. juni 2008 om forslag til Lov om ændring af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge er nedenfor BUPLs bemærkninger til lovforslaget.

BUPL er positiv overfor ideen om at sikre børn et sundt måltid mad i daginstitutionerne, hvilket søges gennemført med det udsendte lovforslag. Når en madordning gøres obligatorisk er det endvidere vigtigt, at der ansættes relevant personale til at tilberede maden, da det ikke må blive en opgave for det pædagogiske personale at stå for denne opgave. Vælger nogle kommuner at indføre madordninger, hvor maden tilberedes udenfor institutionen, skal man være opmærksom på, at der alligevel vil skulle anvendes ekstra personale i institutionen til borddækning, oprydning og opvask, m.v.

BUPL har noteret sig, at man med lovforslaget endvidere åbner for, at man i løbet af året kan ændre kommunens tilskud og forældrebetaling. Dette gennemføres ud fra et ønske om at give kommunerne større fleksibilitet. Denne fleksibilitet for kommunerne skulle dog nødig betyde, at institutionerne kommer til at stå med budgetter, der løbende ændrer sig over året og som vanskeliggør en stabil styring i daginstitutionerne. BUPL vil opfordre ministeriet til at evaluere lovforslagets konsekvenser på dette område efter budgetåret 2009, med henblik på en vurdering af om tiltaget vanskeliggør den styringsmæssige opgave ude i institutionerne.

Nedenfor er gennemgået en række konsekvenser af lovforslaget, som BUPL finder problematiske og som vi derfor vil opfordre ministeriet til at genoverveje inden loven fremsættes.

Kvalitetsforbedringer finansieres alene af forældrene

Med dette forslag er det, så vidt BUPL er bekendt, første gang man med lov indfører en kvalitetsforbedring for daginstitutioner, der alene finansieres af forældrene. Med lovforslaget er der lagt op til, at den fulde udgift til en madordning finansieres af forældrene ved at hæve forældrebetalingen med 5 procent af de samlede bruttodriftsudgifter.

Hidtil har tiltag på dagtilbudsområdet været delt finansieret af forældre og kommune/stat, og BUPL finder, at den nye praksis med at lade brugerne alene finansiere kvalitetsforbedringer er problematisk. Staten lovgiver, men er ikke med til at tage det økonomiske ansvar for sit forslag. Med en sådan model er det let at give løfter, når man ikke skal være med til at finansiere disse løfter efterfølgende.

11 AUG. 2008

Dagpleje versus daginstitution

Med lovforslaget sker der en forskelsbehandling af dagpleje og daginstitutioner til 0-2 årige. I dagplejen er der allerede i dag krav om, at børnene skal have forplejning mens de anvender tilbuddet. Med denne begrundelse er dagplejen friholdt fra stigningen i forældrebetalingen i forslaget. Frokostmåltidet er også en integreret del af ydelsen i langt størsteparten af daginstitutioner for 0-2 årige, men her lægges der op til, at det er en kommunaløkonomisk prioritering om forældrebetalingen skal stige til 30 %.

Sammenligner man således et dagplejetilbud, der ikke ændrer karakter, med et vuggestuetilbud, hvor eneste ændring bliver en øget forældrebetaling, fordi vuggestuen allerede i dag har madordning, kan vuggestuetilbuddet fremadrettet være 56 % dyrere end dagplejetilbuddet, hvor dette tidligere var 30 % dyrere. Hvis vuggestuen ikke har haft madordning hidtil, kan lovforslaget betyde, at forskellen i forældrebetalingen i dagpleje og vuggestuen fremadrettet vil være hele 67 %, jf. tabellen nedenfor.

Med en så stor forskel i forældrebetalingen mellem daginstitutioner og dagpleje kan det blive økonomiske forhold, der bliver afgørende for, hvilket dagtilbud forældre ønsker for deres barn. BUPL finder, at det rettelig burde være dagtilbudets indhold og form, frem for økonomi, der skulle danne grundlag for forældrenes valg af dagtilbud.

For at sikre ligebehandling af dagpleje og daginstitutioner, bør forældrebetalingsandelen være identisk for de samme aldersgrupper. Der bør samtidig sikres, at det for alle dagtilbud gælder, at det serverede måltid mad skal leve op til retningslinierne for 'et sundt måltid mad'.

Konsekvenser for forældrebetaling for dagtilbud 0-2 årige af lovforslag.

	Årstakst, kr.	Procentvis forskel til dagpleje
Dagplejetakst (0-2 årige) - forbliver uændret	24.535	
Eksisterende vuggestuetakst	31.848	30%
Ny vuggestuetakst for institutioner med eksisterende madordning	38.218	56%
Ny vuggestuetakst for institutioner, der skal etablere madordning	40.947	67%

Kilde: statistikbanken, samt egne beregninger. Der er anvendt gennemsnitlige årstakster, 2008, for hele landet.

Øget forældrebetaling skal gå til øget service

En lang række kommuner har allerede i dag etableret madordninger som en integreret del af ydelsen. I henhold til forslaget vil det være en mulighed for kommunalbestyrelsen i disse kommuner at hæve forældrebetalingen. De midler der derved frigøres kan kommunalbestyrelsen frit anvende. Ligeledes kan kommunerne hæve forældrebetalingen til 30 %, selv om udgifterne til madordningen reelt kan finansieres indenfor en forældrebetalingsandel på 28%.

Der er således ikke et krav, at midler som en kommune eventuelt sparer på den forøgede forældrebetaling efterfølgende skal anvendes til forbedringer indenfor daginstitutionsområdet.

Det er naturligvis ikke sikkert, at kommunerne vil vælge at lade forældrebetalingen stige, og aftalen lægger da også op til, at dette skal være en lokalpolitisk prioritering. Imidlertid er det BUPLs erfaring fra SFO området, at kommunerne i disse stramme tider henter penge hjem,

hvor dette er muligt. Dette har på SFO området ført til kraftige takststigninger, og det samme må derfor formodes at ske på daginstitutionsområdet som følge af dette forslag.

Nedenfor er der vist en beregning over, hvor meget en gennemsnitskommune kan få frigjort per barn ved at øge forældrebetalingen til 30 %. Dette er naturligvis kun muligt, der hvor der allerede eksisterer madordninger. Tallene er baseret på de gennemsnitlige forældrebetalingen, hvorfor der er kommuner der ligger lavere og højere end dette. Men ud fra den landsgennemsnitlige forældrebetaling vil det altså være muligt for en kommune at øge forældrebetalingen med årligt ca. 6400 kr. per barn i vuggestuen uden at forældrene er garanteret en modydelse for disse midler. BUPL vil foreslå, at det med lovændringen sikres, at hvis kommunerne lader forældrebetalingen stige mere end de faktiske ekstraomkostninger, som følger af loven, skal de ekstra indtægter anvendes til andre forbedringer indenfor området. En sådan sikring af, at forældrene får en modydelse for deres øgede betaling, vurderes at være en nødvendighed, hvis lovændringen skal overholde regeringens skattestop!

Frigjorte midler per barn per år ved øget forældrebetaling

Vuggestuer	Børnehave (3-5 år)	Aldersintegreret inst. (0-2 år)	Aldersintegreret inst. (3-5 år)
6.370	3.383	6.232	3.512

Kilde: statistikbanken, tallene er baseret på de gennemsnitlige årstakster

Forslagets konsekvenser for kommuner, der skal etablere madordninger

For kommuner der starter helt på bar bund, og skal opbygge en madordning, fremgår det af forslaget, at der er relativt frie rammer for madordningen. BUPL finder at dette er fint, og det er vigtigt at kommunerne ikke tvinges til at etablere køkkener i institutionerne, hvis faciliteterne ikke er til stede.

BUPL vurderer, at der indenfor den ekstra forældrebetaling for de 0-2 årige vil kunne etableres fornuftige madordninger, også når dette inkluderer afskrivninger på køkkenfaciliteter m.v. For de større børn, vil dette være vanskeligt, jf. www.altomkost.dk hvor den samlede udgift til etablering af madordning for en 40-60 personers børnehave er ca. 590 kr. per måned per barn, svarende til en øget forældrebetaling på ca. 7000 kr. årligt. Af skemaet nedenfor ses det, at en sådan udgift kun kan dækkes fuldt ind i daginstitutioner for 0-2 årige.

BUPL finder det vigtigt, at der er opmærksomhed omkring samtlige følgeomkostninger ved at etablere madordninger. Herunder også fokus på, at selv hvis maden etableres uden for institutionen, er der fortsat et ekstra ressourceforbrug til personale i daginstitutionerne. Derudover vil der også, hvis maden etableres uden for institutionen fortsat skulle være køkkenfaciliteter, hvor service m.v. vil kunne blive afvasket efter de gældende forskrifter, jf. Sundhedsstyrelsens vejledning om hygiejne i daginstitutioner.

Ekstra årlig forældrebetaling ved indførelse af nyoprettede madordninger

Vuggestuer	Børnehave (3-5 år)	Aldersintegreret inst. (0-2 år)	Aldersintegreret inst. (3-5 år)
9099	4832	8903	5017

Kilde: statistikbanken, tallene er baseret på de gennemsnitlige årstakster

Slutteligt, et par konkrete bemærkninger

Ad § 1, nr. 3:

Det fremgår, at såfremt kommunerne ikke fremadrettet opfylder pasningsgarantien vil kommunen skulle hæve tilskuddet til institutioner efter § 32, stk. 1, til mindst 73 procent. For kommuner der vælger, at bibeholde forældrebetalingen på 25 % vil dette ikke være en sanktion. Det vurderes derfor at være nødvendigt at specificere, at der straffes med 3 %-point for at sikre, at alle kommuner opnår en sanktion, hvis pasningsgarantien ikke opfyldes.

Ad Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Det fremgår, at der ikke er offentlige merudgifter forbundet med forslaget. Dette kan ikke være korrekt, da kommunerne fortsat vil skulle afholde udgifter til friplads og søskenderabat. I finanslovsforslaget var der estimeret offentlige merudgifter til forslaget på 150 mio. kr. Da ordningen efterfølgende er blevet dyrere for forældrene end de forudsatte 3 %-point i finanslovsforslaget vil de offentlige merudgifter til friplads m.v. ligeledes stige og kommunerne vil skulle kompenseres herfor for at ordningen ikke medfører forringelser på andre forhold i daginstitutionerne.

Med venlig hilsen

Henning Pedersen
Formand

/Nanna Vestereng,
konsulent

Charlotte Meibom
Velfærdsministeriet

10. august 2008

Hørings svar om lovforslag om obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner og tidspunktet for fastsættelse af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling

BKF takker for muligheden for at kommentere lovforslaget om indførelse af et obligatorisk frokostmåltid i landets daginstitutioner samt om større fleksibilitet i fastsættelsen af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling.

Madordninger

Positivt formål

BKF er grundlæggende positiv over for lovforslagets intension. Ikke alene har ernæring stor direkte betydning for børnenes læring og sunde udvikling. Måltidet bidrager som pædagogisk aktivitet til at udvikle sunde kostvaner og madkultur. Allerede i dag indgår dette som en central del af læringsaktiviteterne i landets dagtilbud. Dette understøttes yderligere med det foreliggende lovforslag.

Brug for afklaring af krav til køkkener

BKFs betænkeligheder angår således ikke forslaget intentioner, men derimod de praktiske omstændigheder ved dets implementering.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres det: "Kommunalbestyrelsen skal i relation til ovenstående sørge for, at der etableres faciliteter til madlavning i den enkelte daginstitution, eller at der indgås aftaler med levering af et frokostmåltid fra kommunale fælleskøkkener eller private leverandører. Der henvises i den sammenhæng til www.fst.dk for så vidt angår autorisation/registrering af daginstitutionskøkkener og de indretningsmæssige krav til køkkenerne."

Af Fødevarerstyrelsens hjemmeside fremgår det, at institutionskøkkener skal godkendes, hvis der tilberedes eller serveres mad hver dag. I ikke-godkendte køkkener må der serveres simple retter som morgenmad eller eftermiddagsfrugt. Der må desuden tilberedes enkle frokost- eller middagsretter, dog maksimalt to gange om ugen. Hvis der er tale om egentlig daglig eller jævnlig forplejning af børnene, skal køkkenet være godkendt. Af godkendelsen fremgår, hvilke krav til indretning af køkkenet som skal være opfyldt. Med kravet om godkendelse følger kravet om egenkontrol, særlige toiletter til køkkenpersonalet samt hygiejneuddannelse.

Retningslinjerne på Fødevarerstyrelsens hjemmeside behandler ikke eksplicit de situationer, hvor maden modtages i forseglede pakninger fra eksterne køkkener. Ved forespørgsel i Fødevareregion Syd/Odense er det oplyst, at også sådanne modtagekøkkener vil skulle godkendes.

Hvis alle institutionskøkkener skal kunne godkendes, vil det betyde et omfattende anlægsarbejde i mange kommuner. En rundspørge i en række kommuner anslår udgiften pr. køkken til omkring 200.000 kr. (svingende fra 100.000 kr. til 250.000 kr.). For eksempel anslås det, at Rudersdal Kommune vil skulle bruge ca. 15 mio. kr. til at opgradere 60 institutionskøkkener.

Hertil kommer, at der kan være andre restriktioner, som forhindrer en udbygning af eksisterende køkkenfaciliteter. Der kan være tale om fysiske begrænsninger, byggeprocenter eller fredningsbestemmelser. Endelig må der tages forbehold for de praktiske vanskeligheder, der kan være forbundet med at gennemføre det store antal ombygninger og godkendelser, inden den nye lovbestemmelse træder i kraft.

BKF finder det problematisk, at de relevante myndigheder ikke på forhånd har klarlagt disse problemstillinger som en del af det lovforberedende arbejde. Det er utilfredsstillende, at kommunerne i en høringsfase selv skal sammenstykke oplysninger fra forskellige myndigheder for at danne et rimeligt dækkende, om end stadig usikkert, billede af lovforslagets implikationer.

BKF skal understrege, at børn i dagtilbud naturligvis skal være omfattet af den samme høje fødevarerikkerhed som andre borgere. Det er selvfølgelig ikke disse krav, der anfægtes. Men når der skal tages stilling til indførelse af obligatoriske madordninger i alle landets daginstitutioner, er det vigtigt, at de praktiske konsekvenser er klarlagt.

BKF foreslår, at der skal gives en aktiv, klar og koordineret rådgivning om håndteringen af denne opgave mellem Velfærdsministeriet, fødevarermyndighederne og arbejdstilsynet. Herunder må der formuleres en minimumsstandard, som angiver den mest enkle og begrænsede måde at opfylde kravene på (f.eks. ved modtagelse af forseglede madpakker).

BKF skal i øvrigt pege på, at anlægsudgifterne ved en total outsourcing af madproduktionen må forventes lagt oven i driftsprisen, hvorfor outsourcing ikke fjerner de anlægsudgifter kommunerne forventer som følge af forslaget. Endvidere forventes betydelige problemer med at rekruttere kvalificeret køkkenpersonale (hvad enten der outsources eller produceres i kommunale storkøkkener),

BKF foreslår derfor, at der indføres bestemmelser i loven som beskriver, hvilken retstilstand der gælder, såfremt kommunerne pga rekrutterings- eller leverandørproblemer ikke har mulighed for at levere det obligatoriske frokostmåltid i alle daginstitutioner som foreskrevet.

I forbindelse med kvalitetsreformen er der i forvejen tilkendegivet høje statslige ambitioner med hensyn til kommunernes investeringer i anlæg. Der skal sættes på modernisering af institutionsbygninger, skoler og idrætsanlæg.

BKF mener, at de statslige myndigheder må anskue disse mål på anlægsområdet i en helhed og tilkendegive en prioritering, der afspejler de midler, der er til rådighed.

Finansieringsbyrden i forbindelse med madordningerne kunne lettes, hvis kommunerne kunne hæve forældrebetalingen allerede, så snart madordninger indføres i en del af institutionerne. For eksempel kunne man hæve forældrebetalingen for vuggestuepladser, så snart madordningerne er fuldt indført i vuggestuerne. Og tilsvarende hæve forældrebetalingen for børnehaver, når madordningerne er indført her. Som lovforslaget foreligger, kan forældrebetalingen først hæves, når madordningerne indføres i fuldt omfang.

BKF foreslår, at de statslige mål med hensyn til modernisering af kommunale bygninger afstemmes og prioriteres i forhold til budgetrammen. Endvidere foreslås det, at forældrebetalingen kan hæves, når madordningerne er indført i en del af institutionerne (f.eks. i alle vuggestuer).

Mangelfuld finansiering af madordningernes drift

Madordningerne foreslås finansieret ved, at kommunerne hæver forældrebetalingen fra 25 til 30 % af de budgetterede bruttoudgifter. Først og fremmest betyder dette, at midlerne til madordningen kommer til at afhænge af, hvor store de samlede udgifter er. I et billigt drevet institutionsvæsen vil der således være færre penge til rådighed end i en kommune med et højere udgiftsniveau. Bemærkningerne til lovforslaget forklarer ikke, hvorfor der skulle være denne sammenhæng – at børn i billigt drevne institutioner skulle spise mindre eller ringere.

Et regneeksempel fra Odense Kommune viser, at der her vil være 11,40 kr. til rådighed pr. barn pr. dag. En frokostordning vil formentligt koste mellem 15 og 20 kr. pr. barn pr. dag, hvis madpakker bringes ud til institutionerne. Den samlede beregning udviser en manko for kommunen på 12,5 mio. kr. pr. år.

Hertil kommer, at der endvidere skal tages højde for det ekstra tidsforbrug til egenkontrol og øvrig efterlevelse af fødevarermyndighedernes krav.

BKF foreslår, at Velfærdsministeriet og Fødevarerministeriet udarbejder modeller, der viser, hvordan en tilstrækkeligt billig drift af madordninger kan tilrettelægges.

Forskydning af efterspørgsel efter hhv. dagpleje og daginstitutioner

Lovforslaget indebærer, at forældrebetalingen for institutionspladser kan hæves til maksimalt 30 % af udgifterne for at skabe et økonomisk grundlag for de nye madordninger. Dette gælder ikke for dagplejen, hvor måltider allerede indgår som en del af tilbuddet. Allerede i dag er dagplejepladser billigere end vuggestuepladser. Med lovforslaget bliver denne prisforskel endnu større.

Dette kan være problematisk i to henseender. For det første vil det sandsynligt kunne øge efterspørgslen efter dagplejepladser i en periode, hvor det er særdeles vanskeligt at rekruttere dagplejere. For det andet vil det kunne betyde, at især familier med lavere indkomsten tiltrækkes af de lavere priser for dagplejepladser, og at der dermed indtræder en social skævvridning i brugen af de forskellige typer af dagtilbud. En løsning kunne være at give mulighed for en udligning af taksterne for dagpleje og vuggestue, sådan at de to former for tilbud fik samme takst. Dette ville gøre valget mellem dagpleje og vuggestue økonomisk neutralt for familierne.

BKF foreslår, at denne problematik undersøges nærmere med henblik på at identificere, hvilke rammebetingelser som vil give den mest balancerede udvikling i forholdet mellem dagpleje og daginstitutioner. Konkret kan en model være, at der gives mulighed for at udligne takstforskelle, sådan at dagpleje- og vuggestuepladser udbydes til samme takst.

Fleksibilitet i fastsættelse af tilskud og egenbetaling

Den højere fleksibilitet i fastsættelsen af tilskud og forældrebetaling giver kommunerne bedre muligheder for at tage højde for budgetforudsætninger, som ændrer sig i løbet af året. Dette er grundlæggende positivt.

Reguleringer af denne art indebærer en omfattende administrativ opgave, som kommunerne må kompenseres for. Det bør derudover overvejes, om der skal indføres en bagatelgrænse, hvor ganske små ændringer ikke udløser reguleringer af tilskud og forældrebetaling. En bagatelgrænse vil give en ensartet praksis på dette felt i hele landet. Selve takstberegningen foretages individuelt i de enkelte kommuner og er underlagt omfattende krav til dokumentation i forhold til revisionen. Dette kunne overvejes at indføre en fælles beregningsmodel med standardiserede dokumentationsformater.

BKF foreslår, at det undersøges, hvor man letter og standardiserer de administrative opgaver i forbindelse med den fleksible fastsættelse af tilskud og forældrebetaling.

Afsluttende bemærkninger

Som det fremgår af ovenstående, finder BKF en række problematiske og uafklarede aspekter i forslaget til indførelse af madordninger. BKF indgår gerne konstruktivt i en udredning af disse aspekter såvel som i udvikling af løsningforslag.

BKF står selvfølgelig til rådighed med uddybninger og bidrag til yderligere overvejelser.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Per B. Christensen, Tlf. 5588 3001, perbc@naestved.dk, eller
Klaus Majgaard, Tlf. 6551 5001, klm@odense.dk

Venlig hilsen

Klaus Majgaard
Børne- og Kulturchefforeningen

Børnerådet

Velfærdsministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 K

Vesterbrogade 35A
1620 København V
Tlf.: 3378 3300
Fax: 3378 3301
E-mail: brd@brd.dk
www.boerneraadet.dk

11. august 2008
j.nr. 3.1-2005-1039
sgh

Vedr. forslag til Lov om ændring af lov om dag-, fritids- og klubtilbud (Obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner)

Børnerådet finder det vigtigt, at der gøres en indsats for at fremme de mindre børns sundhed. Videre udgør det fælles måltid set fra et pædagogisk synspunkt et positivt og lærerigt element i institutionens hverdag.

Rådet er betænkeligt ved, at den foreslåede ordning finansieres ved en forhøjelse af forældrebetalingens andelen til 30%.

Forhøjelsen vil belaste de hårdest trængte af de familier, der ikke allerede er omfattet af økonomisk friplads eller søskenderabat. Problemer med den forhøjede betaling i disse familier kan få afsmittende, negativ virkning både på barnets sociale liv i børnehaven og på dets tilværelse som helhed. Ordningen vil dermed for nogle børn få en utilsigtet, modsat effekt af den ønskede.

Børnerådet anbefaler på den baggrund kommunerne at genoverveje de kriterier, der anvendes ved afgørelsen af spørgsmålet om friplads, således at tilskuddet tildeles flere familier. Derved undgås de mest uheldige konsekvenser af forslaget.

Videre tager rådet til efterretning, at dagplejen ikke omfattes af forslaget, men understreger, at børn i dagpleje har krav på sund kost i samme omfang som børn i daginstitutioner. Det må derfor være en forudsætning, at kosten i dagplejen omfattes af de samme kvalitetskrav, som daginstitutionerne skal imødekomme, jf. Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser Til § 1, nr. 1, om Fødevarerstyrelsens hjemmeside www.altomkost.dk

Med venlig hilsen

Charlotte Guldborg
Formand for Børnerådet

Annette Juul Lund
Sekretariatschef

Velfærdsministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K.

København, den 8. august 2008

Deres J.nr.: CME/J.nr. 2008-1796

Høringssvar vedr. forslag til Lov om ændring af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (Obligatorisk frokostmåltid i daginstitutioner og tidspunktet for fastsættelse af kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling)

DLO har med tak modtaget udkastet til ovennævnte lovforslag i høring. Vi er alt andet lige meget positivt indstillet overfor, at der skal tilbydes alle børn i dagtilbud et frokostmåltid. Men vi ser en række praktiske og finansielle problemer i forslaget, og vi finder det meget uhensigtsmæssigt, hvis kommunerne fremover kan ændre i forældrebetalingen henover året.

Princippet om obligatorisk frokostmåltid til alle børn i dagtilbud

Som nævnt er vi meget positivt indstillet overfor det principielle i forslaget – at der fremover i alle dagtilbud skal gives et sundt frokostmåltid til børnene. Men der er bestemt mange gode argumenter imod indførelse af ordningen, herunder synspunkter som at en obligatorisk ordning fratager forældrene en omsorgsopgave, og at forældre fratages deres ret til selv at beslutte, hvilken frokostmad barnet skal have – og til hvilken pris. Men alt i alt finder vi at indførelse af sunde obligatoriske frokostmåltider er et gode for børnene og deres udvikling.

De problemer og indvendinger der er i forhold til forslaget har efter vores opfattelse et omfang, der gør, at det er nødvendigt med en nærmere analyse og undersøgelser af, hvordan der kan tages højde for problemstillingerne. Vi tænker hér på spørgsmål som:

- Hvordan undgår man, at ordningen vil medføre færre ture og udflugter i dagtilbudene
- Hvordan sikres det, at dagtilbudene også i fremtiden kan tage på impulsivt tilrettelagte "madpakketure" ud af huset – også i frokost-spisetiden?
- Hvordan sikres det, at frokostmåltidet nu også er sundt og ernæringsrigtigt.
- Mange institutioner har – på grund af de fysiske rammer – ikke mulighed for at frokostmåltidet tilberedes i institutionen, og der må derfor indgås aftale med storkøkkener eller private leverandører om levering af frokostmåltidet. Erfaringen med sådanne leverancer er netop, at maden ikke er sund og ernæringsrigtig (for meget hvidt brød, for meget dressing, for få fibre og for lidt grønt).
- Hvad med det udbredte pædagogiske princip om børns selvforvaltning – herunder at børnene kan spise på individuelle tidspunkter, alt efter hvornår de er sultne. Er det muligt at opretholde dette princip med et obligatorisk frokostmåltid.
- At det virker bureaukratisk og tungt, at det kun er kommunalbestyrelsen der kan afgøre om et barn – ud fra lægelig dokumentation – kan fritages fra at være omfattet af ordningen. Det er efter vores opfattelse en afgørelse og en opgave, som godt kan pålægges institutionslederen.

Socialministeriet

11 AUG. 2008

J.nr.

13 AUG. 2008

Velfærdskontoret

- Hvordan defineres personalets ansvar og opgaver i forbindelse med ordningens praktisering.
- Er de gældende regler for produktionskøkkener etc. hensigtsmæssige i forhold til indførelse af en så omfattende ordning – eller er det nødvendigt og hensigtsmæssigt med mere specifikke regler i forhold til netop børnehaver og øvrige dagtilbud?

Vi foreslår, at ministeriet undersøger og revurderer ovennævnte og evt. andre problemstillinger nøjere, før et justeret og endeligt lovforslag fremsættes.

Den foreslåede Finansiering / Forældrebetaling

Med lovforslaget gives kommunerne mulighed for at sætte forældrebetalingen op til 30% af driftsudgifterne excl. ejendomsudgifter. Hvis man tager et konkret eksempel – Aabenraa kommune vil dette betyde, at forældrebetalingen for såvel en børnehave- som en vuggestueplads vil stige med 20% - For vuggestuepladsens vedkommende betyder det at den samlede årlige forældrebetaling vil stige med kr. 5.467,-

Generelt er stigningen i forældreandelen fra 25% til 30% urimelig og meget voldsom på én gang.

Men f.s.v.a. vuggestuer er en sådan potentiel stigning aldeles uacceptabel. For i mange vuggestuer tilbydes der allerede – som en del af kerneydelsen – et frokostmåltid til vuggestuebørnene. I disse tilfælde vil forældrene således opleve en markant forhøjet forældrebetaling – uden at dagtilbudsydelsen/serviceen har ændret sig! Vi har svært ved at forestille os, at partierne bag finanslovsforslaget har haft til hensigt at øge forældrenes betaling for en vuggestueplads med 20 % for fuldstændig den samme ydelse, som de hidtil har fået.

Hertil kommer at forslaget, f.s.v.a. vuggestuerne, medfører en stærkt konkurrenceforvridende tilstand mellem vuggestuer og dagpleje. – To typer dagtilbud som er rettet mod samme aldersgruppe. Denne forskelsbehandling kunne elimineres ved at ændre lovforslagets §§ 32 og 33) således at det generelt er børn i aldersgruppen 0-2 år der friholdes (uanset hvilken type dagtilbudsplads).

Noget andet er, at man kan være meget bekymret for, om takststigningerne i forældrebetalingen i virkeligheden kan finansiere de samlede bruttoomkostninger til frokostordningen. Der er således en risiko for, at ordningen vil ”gå ud over” den øvrige drift og dermed det pædagogiske indhold.

Det bør derfor medtænkes i finansieringsmodellen, at frokostordningen bør betragtes som en samfundsmæssig forebyggende indsats, hvortil samfundet – og ikke kun forældrene via egenbetalingen – bidrager.

Vi mener desuden at lovforslaget ikke i tilstrækkeligt omfang forholder sig til de formentlig omfattende engangsudgifter, som forslaget utvivlsomt vil føre med sig – til etablering og/el. renovering af køkkenfaciliteter, transportforanstaltninger etc. Da forhøjelsen af forældrebetalingen kun skal finansiere driften af ordningen, må det forudsættes at ovennævnte engangsudgifter vil skulle dækkes af institutionernes almindelige driftsbudgetter, til stor gene for den øvrige drift og det pædagogiske indhold. Udkastet til lovforslag siger ikke noget om en evt. ”DUT-kompensation” til kommunerne i forhold til disse opstarts-udgifter. Dersom

kommunernes tilføres sådanne "DUT-midler" vil vi appellere til, at der skabes sikkerhed for at samtlige disse midler, krone til krone, anvendes i de berørte dagtilbud.

Endelig vil vi påpege, at forslaget forstærker en allerede eksisterende urimelig økonomisk forskelsbehandling mellem privatinstitutioner og øvrige dagtilbud, herunder dagplejen. Driftstilskud til privatinstitutioner ydes på baggrund af kommunens gennemsnitlige udgifter til pasning af børn i aldersgruppen – herunder indgår dagplejen således i beregningsgrundlaget for tilskud til vuggestuepladser i privatinstitutioner. Dette er i sig selv en meget stor barriere for etablering af vuggestuepladser i privatinstitutioner, og den forstærkes kun af dette forslag, hvorefter kommunale, selvejende og private daginstitutioner skal give et obligatorisk frokostmåltid, hvorimod dagplejen ikke skal gøre det.

Forskelsbehandlingen kan elimineres ved at benytte lejligheden til at ændre Dagtilbudslovens § 36, stk. 2, således at driftstilskuddet svarer til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter...pr. barn i et aldersvarende dagtilbud i kommunen efter § 19, stk. 2 og 3.

Forslaget om at forældrebetalingen kan reguleres henover året

Generelt er der en række ulemper ved det foreslåede princip; Forældre påføres et stort usikkerhedsmoment i forhold til deres privatøkonomi, og for bestyrelser og ledelser i institutionerne bliver det vanskeligere at planlægge og styre institutionerne, herunder udviklingsmæssigt. For medarbejderne medfører princippet større usikkerhed i ansættelsen og institutionerne påføres en større administrativ byrde.

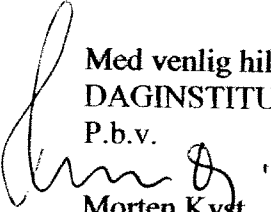
Især for bestyrelser og ledelser i selvejende daginstitutioner og privatinstitutioner er princippet uhensigtsmæssigt. Disse institutioner er selvstændige juridiske og økonomiske enheder med selvstændigt driftsansvar, d.v.s. arbejdsgiveransvar og ansvar for økonomien. Det er for disse institutioner nødvendigt, at de har sikkerhed for tilskudsgrundlag og økonomi for et år ad gangen – udover den usikkerhed som ændringer i børnetallet medfører.

Det må i øvrigt forventes, at der primært vil blive tale om opjustering af forældrenes egenbetaling. Denne opjustering vil efter forslaget kunne gennemføres midt i et regnskabsår, som udgangspunkt med 3 måneders varsel, dog kun 2 måneder såfremt ændringen sker i forbindelse med vedtagelse af årsbudgettet. Såfremt princippet indføres, betragter vi det som positivt, at forældrene – trods alt – skal gives et varsel på 3 måneder.

For at bringe ændringen i dagtilbudslovens § 31, stk. 3 i overensstemmelse med § 41 a i Lov om kommunernes styrelse, bør § 31, stk. 3 affattes således: "Tilskud og egenbetaling fastsættes af kommunalbestyrelsen på grundlag af dagtilbuddenes vedtagne budgetter".

Alternativt kunne man i bemærkningerne til lovforslaget – som en "serviceoplysning" på niveau med oplysningen om offentliggørelse af taksterne efter reglerne om sammenlignelig brugerinformation – indføje en tilsvarende henvisning til bestemmelsen i styrelsesloven, således at det sikres, at justeringer i egenbetalingen alene sker på baggrund af beslutning i kommunalbestyrelsen.

Med venlig hilsen
DAGINSTITUTIONERNES LANDS-ORGANISATION
P.b.v.

Morten Kyst
sekretariatschef

Landsforeningen

Frie Børnehaver og Fritidshjem

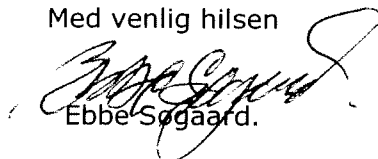
Velfærdsministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

København K, d. 05. august 2008.

Vedr. CME / J. nr. 2008 – 1796, lovforslag om obligatorisk frokostordning i daginstitutionerne og ændringer af tilskud og takster:

Hermed fremsender Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem sine kommentarer til lovforslaget om obligatorisk frokostordning og ændringer af tilskud og takster.

Med venlig hilsen

Ebbe Søgaard.

06 AUG. 2008

Velfærdskontoret

Frie Børnehaver og Fritidshjem

Frie Børnehaver og Fritidshjem udtaler om velfærdsministerens lovforslag om indførelse af obligatoriske frokostmåltider i børnehaver og vuggestuer:

Indførelse af sunde obligatoriske frokostmåltider er et fremskridt

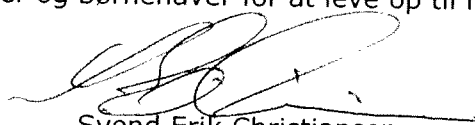
Velfærdsminister Karen Jespersen har foreslået at der indføres et obligatorisk frokostmåltid i alle dagtilbud. Det finder Frie Børnehaver er et godt og sundt initiativ, som vi fuldt ud kan støtte. Et fælles frokostmåltid er et gode for børnene, da det både vil understøtte at de får fælles oplevelser og sunde spisevaner. Med forslaget vil børnene få nye rettigheder i samfundet, og også dette kan vi kun støtte. Forslaget vil også lette mange familier i en ofte fortravlet hverdag. Desuden ser vi mange pædagogiske muligheder i, at pædagogerne sammen med børnene forbereder et måltid. Dette nødvendiggør dog, at der afsættes nok ressourcer til, at personalet kan planlægge og gennemføre et "pædagogisk måltid".

Indførelse af et fælles frokostmåltid er samtidigt en samfundsmæssig forebyggende indsats, og vi synes derfor også, at det er relevant at se på, hvordan samfundet kan bidrage til ordningen. Det nuværende lovforslag opererer med en fuldt ud forældrebetalt ordning – et forhold som vi mener bør ændres. Når samfundet får gevinster ud af ordningen, vil det også være helt naturligt for os, at man fælles bidrager til finansieringen.

Der kan være børn i den enkelte institution, som skal have særlig kost, og det tager forslaget da også hensyn til. Det synes dog at være en for bureaukratisk model, at det er kommunen der alene skal afgøre, om der kan være undtagelser for deltagelse i det fælles frokostmåltid. Institutionslederne er tættere på børn og forældre, og burde kunne træffe afgørelser om eventuelle undtagelser.

I forslaget er forholdene omkring personalets ansvar og indsats ikke konkret beskrevet. Vi er derfor usikre på, om der med forslaget, er skabt fornøden økonomi til, at ordningen kan indføres alle steder. Med den finansieringsmodel der fremgår af lovforslaget vil institutionerne stå forskelligt afhængigt af den enkelte kommunes takstpolitik – der vil nok kunne findes en model der sikrer mere lige vilkår for en sund frokost for alle børn. Nogle institutioner har i dag ikke ordentlige køkkenfaciliteter, og nogle institutioner er af en størrelse, hvor det måske vil være svært at få en aftale med en leverandør i hus. Det er forhold, som vi mener, bør undersøges inden loven vedtages. Vi vil også foreslå, at man undersøger og revurderer, om de gældende regler for produktionskøkkener er de mest relevante at bruge, når der tales om køkkener i børnehaver mv. Kunne der ikke udfærdiges en mere skræddersyet model? Vi tror det – og vil foreslå at det undersøges og tages med i den politiske vedtagelse.

Med henblik på at ligestille privatinstitutionerne med de øvrige institutioner, bør der ske en ændring i lovforslaget. Vi vil foreslå, at der indføres en ret for privatinstitutioner til at få tildelt det samme beløb, som kommunen tildeler kommunale og selvejende børnehaver og vuggestuer. Hermed sikres et lige grundlag for at etablere en obligatorisk frokostordning for alle børn fra 0 til skolestart. Med det nuværende forslag overses det, at privatinstitutioner ikke sikres den samme økonomi som kommunale og selvejende småbørnsinstitutioner. Dermed risikerer Folketinget at medvirke til at privatinstitutionerne i nogle enkelte kommuner får ringere muligheder end de øvrige vuggestuer og børnehaver for at leve op til regeringens og forligskredsen ønsker.

Svend Erik Christiansen
Direktør

Frie Børnehaver og Fritidshjem

Frie Børnehaver og Fritidshjem

Frie Børnehaver og Fritidshjem udtaler om velfærdsministerens lovforslag om kommuners adgang til løbende over året at ændre forældretaksten og tilskuddet til daginstitutionerne:

Fasthold at forældretakster og tilskud til dagtilbuddene skal være faste og kendte for det næste år. Et forslag om takst- og tilskudsændringer mange gange om året må afvises.

Hvis samfundet vil understøtte mere privat og civilt engagement i de offentlige institutioner bør lovforslaget om obligatorisk frokostmåltid ændres. Forslaget indeholder nemlig en meget væsentlig ændring af de gældende regler vedrørende takster og tilskud, som ser ud til at skulle gennemføres i skjul af det ellers gode forslag.

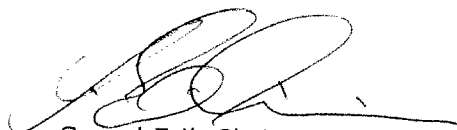
Med forslaget vil det nemlig også blive muligt for kommunerne at ændre både den takst forældrene skal betale, og det tilskud kommunen giver til institutionsdrift i løbet af året – og uden begrænsninger! I dag kan de kun gøre det en gang, nemlig ved budgetvedtagelsen.

Besluttet lovforslaget som det foreligger, vil det medføre:

- At forældre ikke som nu kan være sikre på deres egne budgetter for det næste år.
- At institutionerne får forringede muligheder for fornuftig langsigtet drift (eller det modsatte).
- At bestyrelserne i institutionerne vil have sværere ved at drive og udvikle deres institutioner, da de ikke kender deres fremtid på samme måde som nu.
- At ledelse og bestyrelser vil få en større administrativ byrde.
- At personalet – eller dele af det - vil føle at de får usikre ansættelsesvilkår.

Det kan meget let føre til en stor forsigtighed, der kan resultere i at børnene får et lidt ringere tilbud, lidt færre aktiviteter end ellers – eller føre til en øget tendens til at man bruger samtlige bevilgede midler, så længe man har dem. Forslaget afstedkommer større besværligheder for de mennesker og bestyrelser, der er med til at skabe mangfoldighed, borgerinddragelse, og brugerdreven innovation.

Vi foreslår derfor, at forslaget ændres på det her nævnte punkt. Desuden må det sikres, at privatinstitutioners muligheder for at kende deres tilskud, ikke forringes.

Svend Erik Christiansen
Direktør
Frie Børnehaver og Fritidshjem

Skal alle dagtilbud have lige muligheder for at sikre et sundt frokostmåltid kræver det en ændring af dagtilbudslovens § 36 om tilskud til privatinstitutioner

En måde hvorpå privatinstitutioner kan få samme vilkår for at tilbyde et sundt frokostmåltid som de øvrige institutioner er ved at ændre dagtilbudslovens nuværende § 36.

I dag lyder § 36 således:

Kommunalbestyrelsen skal give et driftstilskud pr. barn, der optages i en privatinstitution.

Stk. 2. Driftstilskuddet svarer til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusive støttepædagogudgifter, jf. § 4, stk. 2, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud i kommunen efter § 19, stk. 2 og 3, og § 21, stk. 2 og 3.

I stedet kan f.eks. følgende formulering bruges som et nyt stk. 2:

Driftstilskuddet svarer til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusive støttepædagogudgifter, jf. § 4, stk. 2, pr. barn i et alderssvarende dagtilbud i kommunen efter § 19, stk. 2 og 3.

Herved bliver udgiften til frokostmåltidet vedr. børn 0 – 2 år i privatinstitutioner det samme som i kommunale og selvejende vuggestuer.

Ændres der ikke i lovforslaget vil privatinstitutioner skulle finansiere et frokostmåltid for væsentligt færre penge end de øvrige institutioner.

Med venlig hilsen

Svend Erik Christensen
Frie Børnehaver og Fritidshjem

Høringsvar til lovforslag om obligatorisk madordning i daginstitutionerne

Et kærkomment forslag

Menighedernes Daginstitutioner hilser velfærdsminister Karen Jespersens forslag om, at der indføres obligatoriske sunde frokostmåltider i alle dagtilbud velkommen. Vi mener, at det er et godt initiativ, som kan understøtte børns sunde spisevaner og som laver gode ringe i vandet på folkesundhedsområdet. Det er et spændende tiltag med stort potentiale både på det individuelle og samfundsmæssige niveau. Såvel institutionsbestyrelserne som institutionslederne er langt overvejende positive overfor de mange pædagogiske muligheder og gevinster, der er forbundet med et fælles frokostmåltid i daginstitutionerne. Fra forældrenes side er der en lettelse og glæde over, at det daglige frokostmåltid kan tilbydes i institutionen, så belastningen omkring at smøre madpakker og finde på et sundt og spændende indhold, løftes fra familiens skuldre, der i forvejen har rigeligt at se til. Det er da også samtlige institutionsledere og bestyrelsers utvetydige indtryk, at dette lovforslag er yderst populært blandt forældrene.

De særlige gevinster

Særligt fremhæves den betydningsfulde fællesskabsfølelse, der skabes i institutionerne, når man sammen tilbereder og nyder et fælles måltid, både børnene imellem, og mellem børn og pædagoger. Mange bestyrelser og ledere pointerede yderligere det faktum, at en frokostordning kan forårsage væsentlige fremskridt i børnenes dannelse og kultur på madområdet, ikke mindst fordi man allerede fra en tidlig alder kan vænne børnene til sunde økologiske råvarer, men også fordi børnene får mulighed for at smage på en mangfoldighed af retter, der kan udvikler deres smagsløg og nysgerrighed overfor mad. Det er da også lederne og bestyrelsesmedlemmernes erfaring, at eksisterende madordninger, såsom eftermiddagsmåltider og frugtordninger, fungerer over al forventning.

Bekymringspunkterne

Forslaget er ikke konkretiseret omkring tilførsel af ressourcer til dagtilbudene i forbindelse med ordningen, derfor skal vi påpege at madordningen skal kunne bekoste uddannelse af det pædagogiske personale inden for kostområdet, ombygninger af eksisterende institutionskøkkener, så de kan opfylde lovgivningens krav, udover udgifter til maden, dens tilberedning og oprydning. En utilstrækkelig økonomi kan føre til, at børnene får serveret mad af en lav standard, samt at institution bliver tvunget til at spare på andre væsentlige områder. Ligeledes kan en fast madordning sætte begrænsninger for institutionens hverdag, eksempelvis spontane og forlængede ture.

Flere opgaver til personalet og specialdiæter

Visse ledere og bestyrelsesmedlemmer mener tillige, at det er u hensigtsmæssigt at pålægge det pædagogiske personale, som allerede er presset, yderligere opgaver og ansvar. De potentielle vanskeligheder forbundet med den mangfoldighed af specialdiæter, der eksisterer, må ligeledes tages i betragtning. Dette kan dog minimeres, hvis adgangen til at købe maden udefra viser sig at være økonomisk farbar, hvilket de fleste ledere og bestyrelser anser som den allerbedste løsning.

Økonomisk svagstillede familier

Samtidig bekymrer det os, at forøgelsen af forældrebetalingens andelen vil belaste økonomisk svagstillede børnefamilier på en meget u hensigtsmæssig måde. Derfor må vi henstille til, at ministeren tager dette med i sine overvejelser omkring realisering af den obligatoriske frokostordning, så ikke de familier kommer yderligere i klemme.

Privatinstitutionernes særlige retsstilling

De private daginstitutioner vil komme til at stå i den økonomisk kedelige situation, at de ikke automatisk vil blive ligestillet med de øvrige institutioner. Dette kan dog undgås såfremt dagtilbudslovens § 36 bliver ændret, således at driftstilskuddet til privatinstitutionerne beregnes alene ud fra de gennemsnitlige nettoudgifter baseret kun på de kommunale og selvejende institutioner.

I sin nuværende form indblander bestemmelsen nettoudgifterne til den kommunale og private dagpleje, således at de private institutioner automatisk bliver ringere stillet, hvis de har vuggestuebørn. Dette kan næppe have været hensigten med loven. En enkelt lovændring, hvorved § 36 undlader at henvise til § 21 stk. 2 og 3, vil ligestille de private institutioner, således at privatinstitutioner ikke skal finansiere deres madordning for færre penge, end de øvrige institutioner.

Ændring af takster og tilskud

Lovforslaget åbner op for den mulighed, at kommunerne - uden begrænsninger - kan ændre den takst forældrene skal betale og det tilskud som kommunen giver til institutionsdriften i løbet af året. I dag er det således, at kommunen kun ved budgetvedtagelse kan ændre på takster og tilskud. Ved at åbne op for kommunernes råderum og handlefrihed på dette område, risikerer man, at forældre ikke kan tilrettelægge deres økonomi med forvisning om, at deres årsbudget holder som planlagt. Konsekvensen er for meget økonomisk utryghed for børnefamilierne, hvilket tillige vil forringe institutionernes muligheder for at planlægge en økonomisk holdbar drift. Dette vil medføre større administrative byrder for ledere og bestyrelser, samt usikre ansættelsesvilkår for institutionernes personale. En udvidelse af kommunernes autonomi på dette område kan få alvorlige følger for institutionsområdet generelt, og er ikke fremmede for de selvejende og private institutioner. Disse varetager en særlig rolle, da de med deres civile involvering og idealisme er med til at skabe en mangfoldig og udvikle institutionskultur, til gavn og glæde for flere end blot de berørte institutioner. Derfor må vi kraftigt henstille til, at lovforslaget ændres, således at kommunernes handlefrihed på dette område ikke udvides.

Charlotte Biil

Generalsekretær, Advokat, MPA
Menighedernes Daginstitutioner